



MONITOR JAPOŃSKI

„Monitor Japoński” omawia i komentuje najważniejsze wydarzenia związane z aktualną sytuacją polityczną, gospodarczą i społeczną Japonii, ze szczególnym naciskiem na aktywność w regionie Europy Środkowo-Wschodniej i w Unii Europejskiej

DR MARCIN SOCHA

OŚRODEK SPRAW AZJATYCKICH
UNIwersytet ŁÓDZKI

MONITOR JAPOŃSKI

GRUDZIEŃ 2020

WZROST LICZBY ZAKAŻEŃ COVID-19 W JAPONII

Grudniowe wydarzenia zostały zdominowane przez wzrost liczby zakażeń COVID-19 w Japonii doprowadziły do spadku popularności rządu Sugi Yoshihide. Poparcie społeczne dla urzędującego premiera Sugi Yoshihide spadło do 39%. Zaledwie trzy miesiące wcześniej rząd cieszył się rekordowym poparciem 74% obywateli. Do prawie 35% wzrosła liczba osób niezadowolonych z działań rządu.

I. WYDARZENIA SZCZEBLA CENTRALNEGO

2 grudnia: darmowe szczepienia na COVID-19. Parlament przegłosował ustawę o bezpłatnym dostępie do szczepionek dla ogółu obywateli. Rząd przygotowuje również ogólnokrajowy system szczepień oparty na rezerwacjach online.

2 grudnia: projekt budowy nowego myśliwca zatwierdzony. Japoński rząd rozpoczyna prace nad następną generacją myśliwca F-2. Projekt będzie prowadzony wspólnie ze Stanami Zjednoczonymi i Wielką Brytanią. Taka polityka sugeruje, że rząd chce uniknąć nadmiernego wpływu jednego państwa na program rozwoju przy jednoczesnym zapewnieniu interoperacyjności i efektywności kosztowej. Największy wkład w rozwój projektu będą miały jednak firmy amerykańskie. Główny wykonawca projektu firma Mitsubishi Heavy Industries, poinformował o rozpoczęciu współpracy z firmą Lockheed Martin, odpowiedzialną z produkcję amerykańskich myśliwców F-22 i F-35. Ofertę współpracy przedstawiła również brytyjska firma BAE Systems oraz amerykański Boeing. Japonia zamierza rozpocząć prace nad prototypem nowego myśliwca w roku 2024. Maszyny mają zostać oddane do użytku w roku 2035.

4 grudnia: plany organizacji Igrzysk Olimpijskich w 2021 bez zmian. W przemówieniu do Zgromadzenia Ogólnego ONZ premier Suga potwierdził plany organizacji Igrzysk Olimpijskich w Tokio w lipcu 2021 roku. Szef japońskiego rządu zapewnił, że impreza będzie bezpieczna dla przyjezdnych, oraz że będzie „dowodem na to, że ludzkość pokonała pandemię COVID-19”.

8 grudnia: japoński rząd zatwierdza nowy pakiet pomocowy. Gabinet Sugi Yoshihide zatwierdził nowy pakiet pomocowy do walki ze skutkami pandemii COVID-19. Wartość programu to 707 miliardów USD. Pakiet zwiera subsydia

wspierające sektor turystyczny, pobudzenie konsumpcji oraz ochronę zatrudnienia. W programie znalazło się również wsparcie procesu digitalizacji i zmniejszenia emisji CO₂.

10 grudnia: przedłużenie dyskusji na temat zdolności do uderzenia prewencyjnego. Japoński rząd kontynuuje debatę dotyczącą rewizji strategii bezpieczeństwa, zainicjowaną przez byłego premiera Abe Shinzō. Administracja premiera Yoshihide Sugi jest nadal daleka od osiągnięcia porozumienia z partnerem koalicyjnym Komeito. Partia ta jest przeciwna rozszerzeniu roli Sił Samoobrony w ramach pacyfistycznej konstytucji. Rząd porzucił więc ostateczny termin podjęcia decyzji o przyznaniu Siłom Samoobrony zdolności uderzenia prewencyjnego w przypadku zagrożenia atakiem

11 grudnia: południowokoreański sąd odrzuca apelację Nippon Steel. Sąd Okręgowy w Daegu odrzucił apelację japońskiej korporacji Nippon Steel dotyczącą z zajęciem aktywów firmy w celu rekompensaty za przymusową pracę Koreańczyków w czasie japońskiej okupacji. Apelacja zostanie rozpatrzona przez sąd wyższej instancji. Sąd zdecydował o zajęciu majątku Nippon Steel, ponieważ w 2018 roku spółka odmówiła wykonania orzeczenia Sądu Najwyższego nakazującego wypłatę odszkodowań za pracę przymusową w czasie wojny.

15 grudnia: rząd zatwierdza projekt budowy rakiet dalekiego zasięgu. W poniedziałek Partia Liberalno-Demokratyczna zatwierdziła projekt dotyczący zwiększenia zasięgu pocisków antybalistycznych rozmieszczonych na terenie Japonii. Jednocześnie minister obrony zaprzeczył, że pociski mogą zostać wykorzystane w ramach uderzenia prewencyjnego na wrogie bazy. Część japońskiej opozycji uważa, decyzję o pozyskaniu nowych pocisków za niekonstytucyjną.

15 grudnia: rząd zawieszona program Go To Travel. Po wielu tygodniach wahań rząd podjął decyzję o zawieszeniu uruchomionego latem programu dopłat dla podróżujących „GoTo Travel”, który miał wspierać japońską branżę turystyczną. Zdaniem większości obywateli decyzja ta została podjęta zbyt późno, a program przyczynił się do rozprzestrzenienia koronawirusa na terenie całego kraju. Doradcy premiera podkreślali, że nie ma dowodów na to, że kampania bezpośrednio przyczyniła się do wzrostu liczby nowych zakażeń.

15 grudnia: Japonia i Chiny planują wcześniejsze uruchomienie „gorącej linii bezpieczeństwa”. Japoński minister obrony Kishi Nobuo uzgodnił z chińskim ministrem Wei Fenghe, plany wcześniejszego uruchomienia gorącej linii łączącej ministerstwa w obliczu rosnących napięć związanych z suwerennością wysp na Morzu Wschodniochińskim. Kwestia uruchomienia gorącej linii jest istotnym projektem w relacjach dwustronnych, który od wielu lat nie może doczekać się realizacji z powodu napięć pomiędzy Toki a Pekinem.

18 grudnia: Pfizer składa wniosek o zatwierdzenie szczepionki COVID-19.

Amerykańska firma zwróciła się do japońskiego ministerstwa zdrowia z wnioskiem o zatwierdzenie nowej szczepionki przeciwko COVID-19. Japonia podpisała kontrakt na zakup 120 milionów dawek szczepionki, wystarczającej do zaszczepienia połowy populacji kraju. Pierwsze szczepienia mają ruszyć na przełomie lutego i marca.

19 grudnia: MoD oraz KEIDANREN będą promować eksport japońskiego uzbrojenia.

Ministerstwo Obrony we współpracy z Japońską Federacją Biznesu będzie promować eksport japońskiego sprzętu obronnego i technologii wojskowej. Ministerstwo będzie współpracowało z dostawcami i producentami w zrozumieniu popytu rynkowego, w celu poszerzenia możliwości biznesowych płynących ze współpracy z zagranicznymi rządami w oparciu o ich strategiczne interesy. Japoński rząd chce wykorzystać trend coraz większych wydatków zbrojeniowych w regionie Indopacyfiku.

21 grudnia: spadek poparcia dla premiera Sugi Yoshihide.

Poparcie społeczne dla urzędującego premiera Sugi Yoshihide spadło do 39%. Zaledwie trzy miesiące wcześniej rząd cieszył się rekordowym poparciem 74% obywateli. Do prawie 35% wzrosła liczba osób niezadowolonych z działań rządu. Spadek popularności premiera efektem braku zdecydowanych działań w walce z pandemią. W efekcie szef japońskiego rządu musiał odłożyć plany organizacji wcześniejszych wyborów parlamentarnych.

21 grudnia: japoński rząd zatwierdza kolejny rekordowy budżet.

Japoński rząd przedstawił kolejny projekt budżetu, którego wielkość przekracza bilion USD (1031 miliardów). Prawie jedna trzecia wydatków będzie przeznaczona na pokrycie kosztów ubezpieczenia społecznego. Rząd sfinansuje opiekę przedszkolną dla 140 000 dzieci. Wzrosną również wydatki zbrojeniowe, których znaczna część zostanie przeznaczona na uruchomienie systemu tarczy antyrakietowej na okrętach. Na uwagę zasługuje również istotne ograniczenie wpływów budżetowych z podatków, w związku z pandemią COVID-19. W celu pokrycia deficytu rząd planuje emisję dużej liczby obligacji.

28 grudnia: rząd zatwierdzi plan budowy systemu antybalistycznego na okrętach.

Gabinet ma zatwierdzić plan budowy dwóch nowych okrętów, na których zostanie zainstalowany system tarczy antyrakietowej Egida. Instalacja ma zastąpić lądową wersję systemu, która została odrzucona przez poprzedni japoński rząd.

28 grudnia: rząd planuje wprowadzenie nowych przepisów dotyczących walki z pandemią COVID-19.

Premier Suga Yoshihide zaproponował wprowadzenie nowych przepisów, które pozwolą na karanie przedsiębiorców i obywateli naruszających wytyczne walki z epidemią. Dotychczas rząd i władze

lokalne prowadziły działania w oparciu o niewiążące prośby i zalecenia kierowane do społeczeństwa. Polityka ta nie była w stanie spowolnić wzrostu liczby zakażeń.

28 grudnia: Japonia zamyka granice w obawie przed nową mutacją COVID-19. W związku ze wzrostem liczby zakażeń oraz w obawie przed nową mutacją COVID-19 wykrytą w Wielkiej Brytanii, z dniem 28 grudnia Japonia całkowicie zamknęła granice dla wjeżdżających. Ograniczenia potrwają do końca stycznia 2021 roku.

29 grudnia: rekordowa liczba zakażeń w Tokio. W stolicy Japonii wykryto 856 nowych zarażeń COVID-19. Pomimo próśb o pozostanie w domach i skrócenia godzin otwarcia restauracji i miejsc serwujących alkohol liczba zakażeń rośnie. Władze miasta obawiają się dalszego wzrostu zakażeń w okresie obchodów Nowego Roku, ponieważ wiele placówek medycznych jest w tym czasie zamkniętych.

KOMENTARZ

Grudniowe wydarzenia w Japonii zostały zdominowane przez kolejny wzrost liczby zakażeń COVID-19 na terytorium całego kraju. Dzienna liczba nowych przypadków przekroczyła 3000. Największe skupiska nowych infekcji zostały wykryte w Tokio i na wyspie Hokkaido. W samej stolicy dzienna liczba zakażonych przekroczyła 850. W obawie przed kolejną falą COVID-19 japoński rząd podjął decyzję o zamknięciu granic, co jest negatywnym sygnałem dla japońskiej gospodarki, która w ostatnich kilku tygodniach odetchnęła dzięki wzrostom w handlu z Chinami.

Warto również zwrócić uwagę na słabnące notowania rządu premiera Sugi Yoshihide. Poparcie społeczne dla urzędującego premiera Sugi Yoshihide spadło do 39% a do 35% wzrosła liczba osób niezadowolonych z działań rządu. Spadek popularności premiera jest spowodowany brakiem zdecydowanych działań w walce z pandemią. Badania opinii publicznej pokazują, że 70% obywateli dostrzega wyraźny brak przywództwa w walce z kryzysem. Podobne obawy wyraziło część polityków rządzącej Partii Liberalno-Demokratycznej. Pomimo rosnącego zagrożenia w listopadzie szef rządu nie wziął udziału w ani jednej konferencji prasowej poświęconej COVID-19. Jeżeli doradcy premiera nie zaczną pracować nad poprawą wizerunku rządu, kolejna fala epidemii może doprowadzić do niebezpiecznego spadku poparcia przed następnymi wyborami parlamentarnymi.

II. JAPONIA W EUROPIE ŚRODKOWO-WSCHODNIEJ

16 grudnia: muzeum Chiune Sugihary uratowane. Były konsul japoński w Kownie na Litwie, gdzie w czasie II wojny światowej dyplomata Chiune Sugihara wydał tysiące "wiz życia" dla Żydów uciekających przed nazistowskimi prześladowaniami, mógł zostać zamknięty z powodu pandemii COVID-19. Na szczęście muzeum zostało uratowane przez pracownika tokijskiego biura podróży, który zorganizował kampanię crowdfundingową, dzięki której udało się zebrać ponad 100 000 USD.

16 grudnia: współpraca Japonii i Słowacji po zakończeniu pandemii. Sekretarz stanu w Ministerstwie Spraw Zagranicznych i Europejskich Republiki Słowackiej, Martin Klus wziął udział w wideokonferencji z parlamentarnym wiceministrem spraw zagranicznych Japonii, Satoshim Nakanim. Rozmowy były poświęcone współpracy japońsko-słowackiej po zakończeniu pandemii COVID-19. Partnerzy poruszyli również kwestię wpływu obecnego kryzysu na sytuację geopolityczną. Zmiany na arenie międzynarodowej i jednostronne działania niektórych potęg światowych będą wymagały większej ostrożności ze strony społeczności międzynarodowej. Przedstawiciele obu państw zapewнили, że wykorzystanie obecnej sytuacji pandemicznej do zwiększenia wpływów gospodarczych, politycznych i militarnych nie leży w interesie Japonii i Słowacji, które preferują stosowanie zasad prawa międzynarodowego i działania multilateralne.

18 grudnia: założenie listów uwierzytelniających przez ambasadora Japonii. Nowy ambasador Japonii Miyajima Akio złożył w Belwederze listy uwierzytelniające na ręce prezydenta Andrzeja Dudy.

22 grudnia: coraz większa sprzedaż polskiej czekolady i produktów mlecznych w Japonii. Maciej Herman dyrektor zarządzający firmy LOTTE Wedel informuje o coraz większym zainteresowaniu polską czekoladą w Japonii. Kraj ten jest największym rynkiem słodczy w Azji, z wysoką konsumpcją czekolady na mieszkańca. O wzroście zainteresowania produktami mlecznymi poinformowała również firma Mlekoop, która prowadzi obecnie ekspansję na rynkach azjatyckich.

28 grudnia: uznanie zasady regionalizacji dla eksportu węgierskiej wieprzowiny. Węgierskie Ministerstwo Rolnictwa poinformowało, że Japonia zgodziła się na przywóz węgierskiej wieprzowiny z obszarów kraju, które nie zostały dotknięte afrykańskim pomorem świń (ASF). Porozumienie zostało osiągnięte 16 grudnia, po dwóch latach negocjacji, wspieranych przez ambasadę węgierską w Tokio. Węgry są pierwszym państwem na świecie dotkniętym ASF, który zawarł z Japonią porozumienie w sprawie regionalizacji

eksportu wieprzowiny. Podobne negocjacje z Japonią prowadzi polskie Ministerstwo Rolnictwa.

KOMENTARZ

Najciekawszym wydarzeniem w relacjach z regionem EŚW jest uznanie zasady regionalizacji w eksporcie węgierskiej wieprzowiny do Japonii. Decyzja ta daje nadzieje innym państwom z regionu zmagających się z ASF w tym Polsce. Japonia i inne państwa azjatyckie są bardzo atrakcyjnym rynkiem zbytu dla producentów wieprzowiny. Warto również zwrócić uwagę na działania Chińskiej Republiki Ludowej zmierzające do odbudowy krajowej produkcji wieprzowiny, co będzie skutkowało znacznym ograniczeniem importu w nadchodzących latach. W tej sytuacji wejście na inne rynki azjatyckie w tym na rynek japoński powinno być jednym z priorytetów dla producentów z regionu EŚW. Być może na wydanie pozwolenia na wjazd węgierskiej wieprzowiny do Japonii miała wpływ wizyta księcia Akisino na Węgrzech w roku 2017, który wyraził zainteresowanie hodowlą węgierskiej odmiany świń Mangalica.

III.SYTUACJA GOSPODARCZA

1 grudnia: ponad 600 podmiotów ofiarą cyberataków. 607 japońskich podmiotów, w tym firmy i agencje rządowe, zostało dotkniętych atakami hakerów, wykorzystujących luki w technologii wykorzystywanej do pracy zdalnej. Wśród poszkodowanych znalazły się duże hotele, firmy zajmujące się bezpieczeństwem cybernetycznym, szpitale publiczne, uniwersytety, Japońska Narodowa Organizacja Turystyczna oraz Krajowa Agencja Policji.

4 grudnia: Japonia utworzy fundusz rozwoju zielonych technologii. Japoński premier Suga Yoshihide zapowiedział utworzenie funduszu o wartości 19 miliardów USD, który będzie wspierał rozwój zielonych technologii w ciągu następnej dekady. Japonia dąży do osiągnięcia neutralności klimatycznej do 2050 roku, przy jednoczesnym pobudzeniu wzrostu gospodarczego. Premier obiecał również poważne inwestycje w proces digitalizacji oraz rozwoju sieci 5G.

6 grudnia: sonda Hayabusa 2 powraca na ziemię. Kapsuła z próbkami pobranymi przez sondę Hayabusa2 wylądowała w Australii. Sonda zawiera próbki asteroidy, które mogą odpowiedzieć na pytania dotyczące historii układu słonecznego. Misja jest sukcesem Japońskiej Agencji Badań Przestrzeni Kosmicznej JAXA.

8 grudnia: nowe ogniska ptasiej grypy na terenie Japonii. Ponad 77 000 kur zostało uбитych w prefekturze Nara po wykryciu kolejnego ogniska ptasiej grypy. Podobny los czeka 640 000 kurcząt w prefekturze Okayama. Władze prefekturalne proszą o pomoc ze strony Japońskich Sił Samoobrony. Japonia walczy z zakaźnym wirusem H5N8, który został już wykryty w prefekturach Hyogo, Kagawa.

8 grudnia: Japońskie emisje CO2 najniższe od sześciu lat. W roku 2019 emisje gazów cieplarnianych spadły szósty rok z rzędu, osiągając najniższy poziom od czasu udostępnienia porównywalnych danych w roku 1990. Główną przyczyną spadku był spór handlowy pomiędzy Stanami Zjednoczonymi a Chinami, który odbił się na produkcji stali w Japonii.

14 grudnia: kontrola w japońskim przedsiębiorstwie energetyki jądrowej. Japoński Urząd Regulacji Energetyki Jądrowej (NRA) rozpoczął kontrolę w siedzibie Japan Atomic Power Co. Spółka została oskarżona o manipulowanie informacjami dotyczącymi przeglądów bezpieczeństwa, koniecznych do ponownego uruchomienia drugiego reaktora w elektrowni Tsuruga w środkowej Japonii. NRA planuje także przeprowadzenie szczegółowej kontroli bezpieczeństwa reaktora.

15 grudnia: japoński rząd planuje rozwój morskich farm wiatrowych. Rząd przedstawił ambitny plan zwiększenia produkcji energii elektrycznej przy wykorzystaniu morskich elektrowni wiatrowych. Do 2040 r. elektrownie wiatrowe mają dostarczać od 30 do 45 gigawatów energii. Jest to równowartość energii elektrycznej wytwarzanej przez 30 reaktorów jądrowych. Rządowy plan poparcie komisji, w której skład wchodzi przedstawiciele spółek z sektora publicznego i prywatnego. Rozwój energetyki wiatrowej jest częścią strategii zielonego wzrostu, zaprezentowanej przez premiera Sugę.

16 grudnia: japoński eksport nadal na minusie. Wartość japońskiego eksportu w listopadzie była o 4% niższa w porównaniu z rokiem 2019. Pomimo wyraźnego zwiększenia handlu z Chinami, nie udało się osiągnąć poziomów sprzed pandemii. Największy spadek zaobserwowano w eksporcie pojazdów, półprzewodników oraz produktów przemysłowych.

23 grudnia: rządowy plan obniżenia opłat telekomunikacyjnych przynosi efekty. Japońska firma telekomunikacyjna SoftBank podobnie jak NTT Docomo obniży opłaty za korzystanie z połączeń telefonicznych i internetu. Cięcia są ukłonem w stronę rządu Sugi Yoshihide, który naciska na operatorów telekomunikacyjnych w celu obniżenia rachunków dla odbiorców prywatnych i przedsiębiorstw.

25 grudnia: Japonia zrezygnuje z pojazdów wykorzystujących benzynę i olej napędowy. Japonia dąży do wyeliminowania pojazdów napędzanych benzyną w

ciągu następnych 15 lat. Nowa strategia ekologicznego wzrostu wzywa przedsiębiorstwa użyteczności publicznej do wykorzystania odnawialnych źródeł energii i wodoru. Przemysł motoryzacyjny powinien dążyć do uwolnienia się od emisji dwutlenku węgla do połowy 2030 roku. W strategii, która stanowi mapę drogową dla osiągnięcia celów w różnych sektorach, przewidziano wzrost zapotrzebowania na energię elektryczną o 30-50%, przy jednoczesnym potrojeniu udziału odnawialnych źródeł energii w krajowym koszyku energetycznym do około 50-60% w stosunku do obecnego poziomu.

KOMENTARZ

W grudniu warto zwrócić uwagę na serię deklaracji i działań związanych z powrotem Japonii do ambitnej polityki klimatycznej. Podczas drugiej kadencji premiera Abe Shinzō Japonia wycofała się z aktywnych działań na arenie międzynarodowej z powodu problemów sektora energetycznego po katastrofie w elektrowni jądrowej Fukushima I. Plany zwiększenia roli odnawialnych źródeł energii, w japońskim koszyku energetycznym są odpowiedzią na zmniejszoną produkcję energii elektrycznej w japońskim sektorze jądrowym.

Premier Suga Yoshihide zapowiedział, że Japonia obejmie przywództwo w wykorzystaniu oceanicznych odnawialnych źródeł energii. Premier podkreślił również, że ochrona środowiska naturalnego nie stanowi już ograniczenia dla wzrostu gospodarczego. Rząd upatruje możliwości pobudzenia wzrostu gospodarczego poprzez wspieranie eko-inwestycji. Nagły zwrot pro-klimatyczny nie jest przypadkowy. To sygnał w kierunku Waszyngtonu i znak że rząd w Tokio przygotowuje grunt pod budowę pozytywnych relacji z administracją Joe Bidena, który zapowiedział powrót do Stanów Zjednoczonych do Porozumienia Paryskiego. Dotychczas współpraca na polu klimatycznym była utrudniona ze względu na stanowisko administracji Donalda Trumpa, który wspierał sektor wydobywania węgla i paliw kopalnych. W październiku japoński rząd podpisał porozumienie o współpracy ze Stanami Zjednoczonymi, dotyczące technologii wychwytywania, wykorzystania i składowania dwutlenku węgla oraz jego recyklingu. Po zmianie na stanowisku prezydenta można spodziewać się intensyfikacji działań. W październiku japoński minister środowiska Koizumi Shinjiro przyznał, że Japonia liczy na ściślejszą współpracę ze Stanami Zjednoczonymi w zakresie zmian klimatycznych i innych kwestii związanych z ochroną środowiska.



OŚRODEK
SPRAW
AZJATYCKICH

RAPORTY OPINIE DORADZTWO

PIERWSZY W POLSCE UNIWERSYTECKI
THINK-TANK

DORADZTWO POLITYCZNE I BIZNESOWE

ZESPÓŁ Z PRAKTYKĄ W AZJI

www.osa.uni.lodz.pl

